

Oponentský posudek práce RNDr. Lud'ka Skočovského „Význam obrazu na konci psaného slova“

Disertační práce RNDr. Lud'ka Skočovského „Význam obrazu na konci psaného slova“ se pohybuje nikoli mezi dvěma disciplínami, ale přímo mezi dvěma světy, umění a vědy.

To přináší otázku po metodě. Přemísťování se mezi světy je riskantní. Snadno lze upadnout do pozice „nejlepší herečka mezi malířkami a nejlepší malířka mezi herečkami“, z níž pro takovou multioborovou umělkyni vůbec nevyplývá její skutečná úroveň jako herečky resp. malířky.

Práce je v podstatě utopická. Dovoluje si hodně, zabývá se tak zásadním faustovským tématem, že se musíme periodicky ujišťovat, zda náhodou nejde o projekt mašiblovský. Naštěstí totéž lze to vnímat i jako imponující odvahu vydat se bez ohledu na trapas opravdu do těch největších hlubin a neřešit jen každodenní technikálie. Žánr utopie možná primárně náleží umění, ale i pokrok vědy je dán nejen mravenčími důkladnými krůčky, ale také (zdánlivě) potrhými fantaziemi. Oceňuji, že se Luděk Skočovský alibisticky neskrývá za parciální problémy, a míří – se všemi riziky – rovnou do jednoho z nejhlubších a zřejmě věčných tajemství. Takovou odvahou či lehkomyšlností disponují zpravidla umělci. Ve vědě by byla překročením vědomé vědecké redukce.

Dále styl některých částí je vysloveně esejistický, a autor sám tvrdí, že metodikou práce je „používání všech tří druhů nazírání mysli“. Přesto všechno jen mám přece jen zato, že použitá metoda přichází v posledku ze světa vědy.

K částem textu, které jsem označil jako esejistické, by mohly být drobné výhrady typu faktického (počty existujících jazyků, datace nejstarších forem uměleckého vyjádření), tak i častější výhrady typu stylistického, kdy narážíme na nadměru rychlé paralely, např. mezi slovem, kódem, diskrétností, formou a neživotností. Objevují se i exaltovaná prohlášení („umění je nejvyšší forma projevu lidské duše“ aj.). Jenže tyto části zároveň splňují potřebu uvedení do tématu, a to se jim daří právě díky zaujetí a vyostření postojů.

Vlastní jádro textu myslím spočívá v třetí části, v níž se autor pokouší najít polohu, v níž by nedocházelo k nežádoucímu zdvojení světa, jež vzniká při překódování do symbolického diskrétního jazyka.

Jakoby se vracel ke klasické otázce: jak to, že každý jednotlivý světelný paprsek pronikající korunou stromu nemusí během své cesty vypočítávat všechny vlastní úhly dopadu a odrazu. Realita se děje zdá se *rovnou*, a tak analogové počítače – jakkoli dnes se nacházejí spíše na okraji zájmu – které by pracovaly s konkrétní „inteligencí“ předmětů a materiálů, by mohly poskytovat automatizovaný výpočet, aniž by byly fatálně odsouzeny k setrávání v abstrakci. Jedním z takových „materiálů“ je třeba rovnou „hmota mozku“; chemické/fyzikální procesy synapsí jsou příkladem analogového výpočtu.

Ani tato úroveň ho ale neuspokojuje, jelikož nežádá nic menšího, než aby počítače pracovaly nikoli se zastupujícími symboly, nýbrž přímo s jedinečnými obsahy a významy. (Nevím, jestli si takové stroje přát...) Proto nastiňuje koncept „bioware“, který poskytuje byť neověřitelnou, ale přeci jen naději, že se při takových procesech může vyskytnout i vědomí.

Matematickým nástrojem, který by se nedopouštěl nežádoucích „diskrétností“ by podle Lud'ka Skočovského mohl být „iracionální výpočet“. K oponování této ideje moje kvalifikace jako oponenta ovšem nedostačuje.

Disertační práce Lud'ka Skočovského je rozhodně inspirativní. Téma je aktuální – už jen proto že je věčné. Kvalita práce nespočívá v tom, že by předkládala praktický recept (algoritmus), podle něhož lze kvalitně uvařit určitou specialitu. Vrací se k nejsyrovější surovině a hledá způsob, jak v ní uchovat základní kvalitu živin, které se jinak při dosavadním způsobu vaření nutně znehodnotí. Autor se postavil před velký úkol, ale nakonec jednu možnou cestu kupodivu objevil a nastínil. (I když ovšem ani zde nelze očekávat, že by měl přestat platit Gödelův teorém neúplnosti.) Na konci byl možná i sám překvapen, že v takovém záludném terénu dospěl k relativně konkrétnímu výsledku. Jsem přesvědčen, že teze budou rezonovat jak mezi odborníky vědci, tak v oboru umění, a podnítí plodnou diskuzi.

Doporučuji disertační práci Lud'ka Skočovského „Význam obrazu na konci psaného slova“ ke kladnému hodnocení.

Prof. Vladimír Kokolia,
AVU v Praze

